

KAZNOVALNO PRAVO

I. SISTEM IN KLASIFIKACIJA KAZNIVIH RAVNANJ

- ločimo različne kategorije kaznivih ravnanj, glede na škodljivost, nevarnost ter glede na dobrine, interese in vrednote, ki jih družba varuje
- kazniva ravnanja se delijo na tri kategorije in sicer na: **kazniva dejanja, prekrške in disciplinske prestopke**
- **kriteriji za razvrščanje kaznivih ravnanj:**
  - kakšna je nevarnost oz. škodljivost kaznivega ravnanja za pravno zavarovano dobrino
  - ali je s takšnim ravnanjem zavarovana dobrina neposredno ogrožena ali celo poškodovana

II. ZNAČILNOSTI POSAMEZNIH KATEGORIJ KAZNIVIH RAVNANJ

1. KAZNIVA DEJANJA

- **kaznivo dejanje** je protipravno ravnanje, ki ga zakon zaradi njegove nevarnosti določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa njegove znake in kazen zanj
- zakonodajalec izmed množice negativnih ravnanj izbere tista dejanja, ki so protipravna in družbeno nevarna ter jih označi za kazniva dejanja – **inkriminacija kaznivih dejanj**
- preden zakonodajalec poseže po kazenski represiji in razglasi protipravno dejanje za kaznivo dejanje, se mora prepričati o njegovi kriminalni naravi in pomenu
- previdnost je potrebna posebej pri ravnanjih, katerih škodljivost in nevarnost ni vsakomur na prvi pogled očitna
- **kazenske sankcije**, ki so predpisane za kazniva dejanja so najhujše, posegajo v življenje, prostost, pravice ali v premoženje storilca, razlikujejo se glede na težo in nevarnost kaznivega dejanja
- kot **sankcije za kazniva dejanja** so vedno predpisane **kazni**, sodišče pa lahko poleg ali namesto kazni izreče varnostne ukrepe ali druge sankcije
- obravnavanje kaznivih dejanj in izrekanje kazenskih sankcij zanje poteka na sodišču po posebej predpisanem kazenskem postopku, v katerem se mora zagotoviti vse kar je potrebno, da ne bo obsojen nihče, ki je nedolžen

2. PREKRŠKI

- **prekrški** so kršitve javnega reda oz. tistih pravil, ki omogočajo sožitje med ljudmi v širših družbenih skupnostih
- zakon predpisuje postopek za obravnavanje prekrškov ter organe, ki prekrške obravnavajo in izrekajo sankcije
- **sankcije za prekrške** so denarne kazni, varnostni ukrepi (*za lažje prekrške*) in celo zapora, ki sme trajati največ 30 dni (*za hujše prekrške, zapor lahko predpiše samo zakon*)
- hujši prekrški so določeni v zakonu, lažje prekrške pa lahko določajo drugi predpisi
- pogostokrat lokalne skupnosti z odlokom določijo visoko denarno kazen za lažje prekrške, čeprav je isti prekršek že določen z zakonom – to pa delajo iz fiskalnih razlogov, dejansko pa s tem posegajo v zakonodajo

3. DISCIPLINSKI PRESTOPKI (*vprašljiva kategorija*)

- **disciplinski prestopki** so kršitve delovnih obveznosti, določeni so v zakonu in v kolektivni pogodbi
- najhujša **sankcija za disciplinske prestopke** je prenehanje delovnega razmerja (*za hujše kršitve delovnih obveznosti*)
- vprašljivo je ali ta kategorija sploh spada med kaznivih ravnanj:
  - učinek disciplinskih sankcij je omejen samo na okvir določene gospodarske organizacije

- sankcije za kršitve delovnih obveznosti določene s civilnopravno pogodbo, ki ima civilne sankcije

4. GOSPODARSKI PRESTOPKI (*kategorija ne obstaja več*)

- **gospodarski prestopki** so bili družbeno škodljiva kršitev predpisov o gospodarskem ali finančnem poslovanju
- **sankcije za gospodarske prestopke** so bile denarne kazni, varstveni ukrepi, odvzem protipravno pridobljenih predmetov, prepoved opravljanja določene dejavnosti...
- za gospodarske prestopke je bilo značilno, da se je v njih kot storilec pogosto pojavljala pravna oseba

III. RAZMERJA MED KATEGORIJAMI KAZNIVIH RAVNANJ

- **materialna prvina** kaznivih ravnanj v definiciji poudarja njihovo protipravnost in nevarnost
- **formalna prvina** kaznivih ravnanj opozarja na to, da se za kaznivo dejanje oz. prekršek šteje samo tisto kaznivo ravnanje, ki je kot tako določeno in opisano v ustreznem pravnem predpisu
- če konkretno ravnanje ustreza opisu dveh kaznivih ravnanj velja **splošno pravilo**, da odgovornost storilca za hujšo vrsto kaznivega ravnanja izključuje njegovo odgovornost za milejšo vrsto – to velja predvsem za kazniva dejanja in prekrške, medtem ko so kazniva dejanja in disciplinski prestopki lahko vzporedni in se ne izključujejo